

Asia: VN/15985/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi yhdenvertaisuuslain muuttamisesta (varhaiskasvatuksen edistämisvelvollisuus)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta.

OSKU näkee varhaiskasvatuksen keskeisenä osana koulutusjärjestelmää, ja yhdenvertaisuutta lisäävänä ja muun muassa sosioekonomisia eroja tasoittavana osana sitä. Varhaiskasvatuksella on tutkitusti myönteisiä vaikutuksia muun muassa lapsen oppimistuloksiin ja koulumenestykseen, sekä myös lasten perheille. Siinä missä koulutuspolut eroavat toisen asteen alkaessa, on demokratia-, ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuuskasvatuksen rooli sitäkin merkittävämpi jo koulupolun ensiaskeleilta. Varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa demokratia-, ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuuskasvatuksen vaikutukset näkyvät myös koulupolun myöhemmissä vaiheissa ja työelämässä esimerkiksi syrjinnästä, seksismistä ja rasismista vapaan ympäristön periaatteena ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteena.

Esitys heikentäisi toteutuessaan yhdenvertaisuuden edistämistä. Esitys on muun muassa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen vastainen, sillä sen mukaan kaikissa lapsia koskevissa päätöksissä on asetettava lapsen etu edelle. OSKU ymmärtää taloudelliset paineet, mutta pitää norminpurun ja hallinnollisen työn asettamista lapsen edun edelle vähäpätöisempänä perusteena kuin perus- ja ihmisoikeudet sekä viranomaisten perustuslailliset ja kansainvälisissä sopimuksissa asetetut velvoitteet.

Mikäli toimipaikkakohtaisia yhdenvertaisuussuunnitelmia ei tehdä, jäävät myös toimipaikkakohtaiset paikalliset ongelmat huomaamatta, ja niihin puuttuminen vaikeutuu. Erityistä huomiota olisikin syytä kiinnittää syrjinnän lisäksi toimipaikkojen ja varhaiskasvatuksen järjestäjien väliseen segregaatiokehitykseen. Muun muassa sosioekonominen tausta vaikuttaa yhä perustavanlaatuisemmalla tavalla nuoren pärjäämiseen koulupolulla. Sosioekonomisesti

heikommissa asemassa olevien lisäksi erityistä huomiota tulisi kiinnittää ensimmäisen polven ulkomaalaistaustaisiin nuoriin, vammaisiin sekä seksuaali- ja/tai sukupuolivähemmistöihin, jotka kohtaavat muita useammin kiusaamista ja fyysistä uhkaa, ja jotka ovat muita nuoria alttiimpia yksinäisyydelle. Varhaiselta iältä lähtien tehty yhdenvertaisuus-, ihmisoikeus- ja demokratiakasvatus olisivat omiaan poistamaan eriarvoisuutta luovia rakenteita sekä ehkäisemään kiusaamista, syrjintää ja rasismia.

Orpon hallitusohjelmassa kirjataan tavoitteiksi muun muassa varhaiskasvatuksen oppimiseröjen ja segregation ehkäisy, sekä vammaisten osallisuuden vahvistaminen. Samoin aiemmin lausuntokierroksella olleessa toimenpideohjelmassa rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat on listattu yhdenvertaisuutta edistäviksi ja häirintää ehkäiseviksi toimiksi.

Näiden kirjausten valossa OSKU pitää ristiriitaisena esitettyä toimenpidettä höllentää yhdenvertaisuussuunnitelmien tekovelvoitetta varhaiskasvatuksen osalta, ja näkee epäjohtamukaisena varhaiskasvatuksen erottamisen tässä yhteydessä muusta koulutuspolusta. Viranomaisia velvoittaa yhdenvertaisuuslain kirjaus yhdenvertaisuuden aktiivisesta edistämisestä, ja tämä esitys heikentää sen toteutumista. OSKU haluaa huomauttaa esityksessään tunnistetusta demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen keskeisestä roolista jo varhaisella iällä lasten sosioekonomisia ja taustaan liittyviä eroja tasoittavana, ja yhdenvertaisuutta ja osallisuutta vahvistavana toimenpiteenä.

OSKU vastustaa yhdenvertaisuuslain muuttamista esitetyllä tavalla. OSKU ymmärtää talouden tasapainottamisen tarpeen sekä mittavat säästöpainotukset, mutta pitää samalla kyseenalaisena ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta säästöjen kohdistamista kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin. Kummeksumme kuitenkin esityksen sisältöä, sillä se on vastoin hallituksen itse asettamia tavoitteita syrjimättömyydestä ja rasismien torjunnasta.

Lisätietoja: Edunvalvonnan asiantuntija Onni Härkönen onni.harkonen@osku.fi 0447050474

Härkönen Onni
Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry